

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:31
sssjournal.com

pp.1500-1505
ISSN:2587-1587

2019 / March / Mart
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 03/01/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 28/03/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 28.03.2019

GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİNDE GÖRSEL KÜLTÜR KURAMININ UYGULANMASI

IMPLEMENTATION OF VISUAL CULTURE THEORY IN VISUAL ARTS EDUCATION

Doktor Öğretim Üyesi Hatice Nilüfer SÜZEN

Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, hnulifer.suzen@usak.edu.tr, .Uşak/TÜRKİYE
ORCID: 0000-0002-2020-5551

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1374>

Reference : Süzen, H. N. (2019). "Görsel Sanatlar Eğitiminde Görsel Kültür Kuramının Uygulanması", International Social Sciences Studies Journal, 5(31): 1505-1505.

ÖZ

Bu yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle önce fotoğraf makinesinin, ardından sinema ve televizyon gibi hareketli görüntüleri saptayan araçlarla, dünya görsel-işitsel bir dilin kendine özgü kurallarıyla açıklanabilecek hızla akıp giden bir sürecin içine girmiştir. Toplumsal iletişimde işitmeye ve görmeye dayalı görsel kültür giderek yazılı kültürün önüne geçmektedir. İmgeler, temsil ettikleri gerçeklerinden daha fazla ilgi çekmektedir. İnsanlar görmek istediklerini görürken, imgeler görmek istemediklerimizi de gözler önüne sererler. İmgenin mutlak egemenliğindeki bu yüzyılda ev ve sokak mobilyaları, trafik işaretleri, moda, mimari tasarımlar, reklam, kişisel, kamusal veya popüler imgeler, film, televizyon, bilgisayar ortamları ve oyunlar, internet, gazete ve dergi tasarımı gibi çok geniş yelpazedeki ürünleri içine almaktadır.

Bu çerçevede görünenin nasıl yorumlandığı, ya da görüntüyü nasıl anlamlandırdığımız, nasıl gördüğümüz, ne gördüğümüz, ne görmediğimiz ya da görmemize izin verilmeyenin ne olduğunu anlamamız önem taşımaktadır. Görsel sanatlar öğretmenlerinin görsel kültür kodlarını ve anlamlarını sorgulayan nesnelere ve görüntünün anlam dizgisini farklı bakış ve yorumlarla anlamlandıran eleştirel düşünme becerileri oluşturabilmek adına öğrencilerine görsel algılayma, görsel okuma ve anlama yetilerini kazandırmalarında etkin rol üstlenmeleri beklenmektedir.

Bu araştırmanın amacı görsel imgeleri değil gerçeğini araştırmak için, görüntüler yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin, öğrencilere bir dünya görüşü ve kimliği kazandırması açısından, görsel kültür uygulamalarının öğretim programlarında zenginleştirilerek verilmesini vurgulamaktır.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Kültür, Görsel Kültür Kuramı

ABSTRACT

With the rapid development of technology in this century, the camera entered into a fast-paced process that could be explained by the unique rules of an audio-visual language, with instruments that detect moving images such as film and television. In social communication, visual culture based on hearing and vision takes precedence over written culture. The images attract more attention than they represent. While people see what they want to see, the images also reveal what we do not want to see. In this century of absolute dominance of image, home and street furniture, traffic signs, fashion, architectural designs, advertising, personal, public or popular images, film, television, computer environments and games, internet, newspaper and magazine design, such as a wide range of products are included.

In this context, it is important to understand how it is interpreted, how we perceive the image, how we see it, what we see, what we do not see, or what is not allowed to see.

The aim of this research is to emphasize the fact that visual culture practices are enriched in the curriculum in order to investigate the fact that visual images are not, the aesthetic experiences obtained through images, give a world view and identity to the students.

Key Words: Visual Art Education, Cultur, Visual Cultur Theory.

1.GİRİŞ

Eğitimin temelinde yatan ancak gündelik faaliyetlerde çok dikkat çekmeyen bazı hususlar vardır. Bu hususları değerler, tutumlar, amaçlar ve yaklaşımlar olarak özetlemek mümkündür. Bunlar, nasıl bir toplumda yaşayacağımızı ve geleceğimizi etkilerler. Toplumun sahip olduğu veya tekâmülü için olması gereken değer, amaç, tutum ve yaklaşımların, toplumun geleceğini etkileyecek olan eğitime yön vermesi beklenir. Eğitimle etkileşmesi gereken bu özellikler eğitimin bir katmanı olan programlarda da yerini almalıdır. Eğer programlar; değerleri, tutumları, amaçları ve yaklaşımları içselleştirmemişse ezbere dayalı kuru bilgi yığınlarından oluşan bir eğitim-öğretim faaliyeti olarak kalır.

2. GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ

Görsel sanatlar eğitiminde iletişimin en üst düzeyde kullanılması, sınıf ikliminin uygun ölçütlerle zenginleştirilmesi, sınıf yönetimi açısından önem taşımaktadır. Öğrencileri toplum hayatına sağlıklı bir şekilde hazırlamak için genel eğitimin ayrılmaz ve tamamlayıcı bir parçası olarak görülen sanat eğitimine de önemli görevler düşmektedir. Artık günümüzde tüm eğitim kademelerinde sanat eğitimi düzenli bir biçimde öğrencilere verilmektedir (Tepecik, 2002).

Başka bir deyişle insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkartmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir. Okullarımızda görsel sanatlar derslerinin bulunmasının pek çok gerekçesi vardır. Bu gerekçeler zamana, ihtiyaçlara, araştırma uygulamalarına göre yön bulur. Dönemlere ve dönemlerin ihtiyaçlarına göre değişerek amacını ortaya çıkarır. Bu amaçları Özsoy (2003) şöyle belirtmiştir:

1. “Görsel sanatlar esasen çözülmek üzere problem icat eder. Sanat yaratıcı düşünceyi, anında ve yerinde karar vermeyi, değerlendirme ve hemen sonuç alma yeteneğini geliştirir.
2. Sanat doğası gereği hayal etme alıştırmaları yapılmasını sağlar. Sanat bir değişiklik ve şimdi bildiğimizden daha iyi bir yol ve şans oluşturmak, bir ümit oluşturmak için yegâne araçtır.
3. Sanat var olan kültürel çeşitliliği keşfetmek ve vurgulamak için fırsatlar sunar. Böylece duyarlılığı (empati başkasının yerinde kendini koyma) ve müşterek ve karşılıklı sevgi için yapılması gerekenleri araştırmayı teşvik eder. Sanat aslında yaratmak ve yarattığından yaratırken haz almaktır (Özsoy, 2003).

Sanat eğitimi ile öğrencilerin gören, düşünen bireyler olmaları amaçlanır. Öğrencilerin araştırma, analiz ve sentez yapabilme yönleri geliştirilir. Yani buradan anlaşılacağı gibi sanat eğitimi ile öğrenci önce kendini tanır, içinde yaşadığı toplum ile iletişim kurar daha sonrada yaşadığı toplumda meydana gelen problemleri gören ve bu problemlere çözüm yolları üretebilen bireyler olurlar.

Yirmi birinci yüzyılda teknolojik gelişmeler ve hızlı iletişimle birlikte eğitim sistemi kendini yenileme durumunda kalırken pek çok yeni işlevi bünyesine almak zorunda kalmıştır. Buna bağlı olarak sanat eğitimi de geçmişte olduğu gibi yalnızca usta çırak ilişkisine dayanan, ya da salt uygulamaya yönelik eğilimlerden uzaklaşarak sanat tarihi, sanat eleştirisi, estetik gibi disiplinleri uygulama boyutuyla birleştirmenin yanı sıra; inceleme, anlama, anlatma, yazma, görme, dinleme, tartışma gibi öğrenme biçimlerini de kapsamına almıştır (Mamur, 2004).

Çağdaş eğitim anlayışında bireylere bilgi aktarımı yanında, ilgi ve yeteneklerin geliştirilerek, bireylerdeki yaratıcı yetinin ortaya çıkmasını ve gelişmesini sağlamak son derece önem kazanmıştır. Öğretilerin öğrenilmesi gerektiği varsayımı, yerini öğrenmenin öğretilmesi gerektiği varsayımına bırakmaktadır. Bu yüzyılın başında yapılan araştırmalar; çocukların sanat eğitiminin psikolojik ve eğitimsel değerini ortaya çıkarmıştır. Plastik sanatların yeni teknolojik gelişmelerden büyük ölçüde etkilendiği açıktır. Sanat eğitiminin işlevi ne salt duygusal rahatlama, ne salt haz duyulması ne de salt yeteneği geliştirme değildir. Sanat eğitimi çok yönlü bilgilendirici, aydınlatıcı davranış geliştirici, kültürel, iletişimsel işlevi ile çok yönlü bir öneme sahiptir. Demek ki “Sanat değerlerle düşünen niteliksel zekânın bir ürünüdür”.

3. GÖRSEL KÜLTÜR KAVRAMI

Çağdaş ve teknolojik bir dünya görüşü ile yetişen bireyler her saniye görsel ve duyuşsal etki altındadır. Bu bağlamda çağdaş ve teknolojik araçların gelişimine ayak uydurmak geleceği yakalamak için duyulara iletilen mesajları anlama ve yorumlama becerisine sahip olmak gerekmektedir. Yaşadığımız evren, neredeyse tümüyle görselliğe dayanan kültürel bir yapı görülmekte ve izlenmektedir. Görsel kültür, görsel deneyimin sosyal ve kültürel incelemesidir. İnsan gördüğünü nasıl görmekte ve gördüğü şeyi nasıl yorumlamaktadır. İmge egemen bu kültürel değişimi, kimi bilim adamları yazılı kültürden görüntülü kültüre dönüş, resme dönüş ya da görsel kültür olarak adlandırmıştır.

Görsel simgeler (poster,film gibi) onu seyredenler tarafından başka türlü anlaşıldığında tehlikeli olabilir.Örneğin Yeni Zelanda'da başarılı bir sağlık eğitimi posteri, öğrencileri dişlerini fırçalamayı amaçlayacak biçimde düzenlenmiştir.

"Posterde, bir balina sudan çıkarak bir tüp diş macununu kovalamaktadır..Bu poster Fiji'de kullanılmak üzere yeniden çoğaltılmıştır.Sonuç ilginçtir,Fiji balıkçıları Yeni Zelanda'ya acele bir çağrı göndermişlerdir.Bu fevkalade yeni balık yeminden büyük miktarda istekte bulunmuşlardır(Tezcan,1984).

Bu bağlamda, imgeler, maden cevheri gibi kazılıp çıkarılan şeyler değil,belli bir sosyo-kültürel ortam içerisinde belli bir işlev görmesi için inşa edilen şeylerdir.

Görüntü, zaman ve mekanda manevra yapmayı öğrenirken kullandığımız temel araçtır.Görüntü, teşhis, tahmin ve tasdik "düzeneği"dir.Görme sadece biyolojik ve fiziksel , ışık dalgalarının retinadaki hareketiyle ilgili değildir.Daha çok zihin ve düşünce süreçleriyle ilgilidir.

Romalı bilgin Pliny'e göre: "Görme ve gözlemlemenin asıl enstrümanı zihindir;gözlerin rolü, bilincin görsel öğelerini alan ve taşıyan bir tür kap işlevi görmektir." Buna göre,görebilmemiz için kısmen tarihe ve kültüre özgü "beceriler"e sahip olmamız gerekir.

İmgeler bize asıl dünyayı değil, verilemek istenen bir dünyayı gösterir.Gösterilen şeyler değil, bunların temsilidir imgeler:Temsil, yani yeniden-sunum.Hakikaten, imgelerin temsil ettiği şeyler "gerçeklik"te olmayabilir;sadece muhayyile,kuruntu,arzu,rüya ya da fantezi dünyasında olabilir. İster fotoğraf, ister film ya da video ,isterse de resim olsun,imgelere baktığımızda gördüğümüz şey insan bilincinin ürünüdür.İnsan bilinci ise kültür ve eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.

'Sanat ve tasarım' üzerine kültürel çalışmalar yapan Malcolm Barnard da, görülen şeyler ve görsel deneyimlere bakarak görsel kültürün tanımlanıp kavramsallaştırılabileceğini belirtir. Disiplinler arası bir alan olarak görsel kültür, görsel olanı çözümlenmek ve açıklamakla ilgilenen diğer alanlar açısından ' karmaşık ve çok şeyi etkileyebilen' birçok iddiada bulunur (Barnard, 2002). Barnard, görsel kültür tanımını yaparken önce 'görsel olan' sonra da 'kültürel olan' kavramlarını açıklamak gerektiğini belirtir. Geniş anlamda 'görsel olan' görülebilen her şeydir. Dar anlamda ise, güzel sanatlar, resimler ya da imgelerdir. 'Kültürel olan' ise, seçkin kültürden folk kültürüne, çok boyutlu kültürden tek boyutlu kültüre uzanan geniş bir yelpazede tanımlanmaktadır.

Mirzoeff (1998), "What is Visual Culture" makalesinde görsel kültürü şöyle tanımlamıştır: "Görsel kültür, günlük yaşamımızın bir parçası değil, günlük yaşamımızdır... Kültürün bu yeni görselliğini gözlemek artık onu anlamakla aynı şey değildir... bu da görselliği çağdaş kültür için bir araştırma alanı haline getirir..."

Görsel kültür eğitimi geleneksel sanat eğitiminin yerine geçmeye ihtiyaç duymamaktadır. Ama onunla birlikte sistemli bir şekilde müfredatta yerini alması gerekliliğinden bahsedilebilir. Heise'e (2004) göre, "Sanat eğitiminin görsel kültürle kesişimi, anlamlı, kültürlerarası, öğrencileri demokratik bir toplumda yer almaya hazırlayan öğrenme deneyimleri yaratabilir". Görsel kültür, geleneksel sanat eğitimi bakışına göre daha geniş bir alana sahiptir. Resimlerin ya da her tür görsel imgenin, dönemin tarihini ve kültürünü yansıttığını, dönemi tanımanın en iyi yollarından biri

olduğunu düşünen pek çok tarih araştırmacısı da vardır. Bunlardan Jacop Burckhardt (1818-1897) ve Johan Huizinga (1872-1945), İtalya ve Hollanda kültürlerine ilişkin tanımlarını ve yorumlarını yaparken, döneme ait yazılı belgelerin yanı sıra Rafaello ve Van Eyck gibi sanatçıların resimlerinden de yararlanmışlardır. Bir diğer araştırmacı Aby Warburg (1866-1929), bir sanat tarihçisi olarak başladığı kariyerini, imgelere dayalı kültür tarihine ulaşma çabalarıyla tamamlamıştır. Bir başka tarihçi Gilberto Freyre (1900-1987), araştırmalarında resimlerin ve fotoğrafların sağladığı kanıtlardan faydalanmıştır (Burke, 2003). Bu yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesiyle önce fotoğraf makinesinin, ardından sinema ve televizyon gibi hareketli görüntüleri saptayan araçların icadıyla, dünya görsel-ışitsel bir dilin kendine özgü kurallarıyla açıklanabilecek hızla akıp giden bir sürecin içine girmiştir. Toplumsal iletişimde işitmeye ve görmeye dayalı görsel kültür giderek yazılı kültürün önüne geçmektedir (Mete, 2002).

İmgenin mutlak egemenliğindeki bu yüzyılda gazeteler, dergiler, kitaplar, afişler, bilgisayar ve televizyon ekranları, caddeler, kıyafetler tarihin hiçbir döneminde bu kadar yoğun çevremizi kuşatmamıştır. İmgeler, temsil ettikleri gerçeklerden daha fazla ilgi çekmektedir. İnsanlar görmek istediklerini görürken, imgeler görmek istemediklerimizi de gözler önüne sererler. Görsel kültür ev ve sokak mobilyaları, trafik işaretleri, moda, tekstil, çömlekçilik-seramik, arabalar, mimari tasarımlar, reklam, kişisel, kamusal veya popüler imgeler, film, televizyon, bilgisayar ortamları ve oyunlar, internet sayfaları, gazete ve dergi tasarımı, matbaacılık gibi çok geniş yelpazedeki ürünleri içine almaktadır. Bugün görsel kültürün en önemli taşıyıcısı konumunda olan imgeler tüm sınırları aşmakta, hemen herkes tarafından kolayca anlaşılmalıdır.

Görsel kültür eğitiminin ve sanat eğitimi programlarında yer almasının gerekliliğini şöyle sayabiliriz:

- Görsel kültür çocuklarımızın ve gençlerimizin çevresini saran görsel imgelerin oluşturduğu estetiksel, iletişimsel ve işlevsel amacı olan her nesnedir. Bu bağlamda görsel kültürün kültürel kimlik oluşturmada etkin rolü vardır.
- Görsel kültür sınırları kolayca geçer, içinde yaşanan kültürü etkileyerek karmaşık ve melez bir kültür oluşturur. Bu durum ulusal kültürü olumsuz yönde etkiler.

4. SONUÇ

Bu çerçevede görünenin nasıl yorumlandığı, ya da görüntüyü nasıl anlamlandırdığımız, nasıl gördüğümüz, ne gördüğümüz, ne görmediğimiz ya da görmemize izin verilmeyenin ne olduğunu anlamamız önem taşımaktadır. Nitekim son zamanlarda araştırmalar bu konuya ilişkin yeni kuram ve yöntemlere odaklanmıştır. Eğitimsel araştırmalarda “görsel kültür eğitimi”, “görsel kültür kuramı” ya da “görsel kültür pedagojisi” olarak adlandırılan bu yaklaşımlar, görsel deneyimin sosyal ve kültürel incelemesi olup, insanın gördüğünü nasıl gördüğü ve gördüğü şeyi nasıl yorumladığı ile ilgilenmektedir. Göstergelerden anlam çıkarmak için kültürel değerlerden alınan ya da öğrenilen her şey kod ya da şifre olarak adlandırılır. Kod toplum tarafından kabul edilmiş kuralları açıklayan, düzenlenmiş işaretlerden oluşan bir sistemdir. Anlam ya da mesajın sanatçı ve izleyici tarafından aynı şekilde algılanmasını sağlarlar. Ortak yaşamdaki her şey bir kod olabilir. Örneğin, jestler, giyim tarzı, saç modelleri, renkler, konuşma stilleri vb. (Ertan&Sansarı, 2016).

Görsel kültür çocuklarımızın ve gençlerimizin çevresini saran görsel imgelerin oluşturduğu estetiksel, iletişimsel ve işlevsel amacı olan her nesnedir. Görsel kültür sınırları kolayca geçer, içinde yaşanan kültürü etkileyerek karmaşık ve melez bir kültür oluşturur.

Duncum (2002) görsel kültür imgelerinin sorgulanmasında sanat eğitiminde alınan estetik ve deneyimlerinden yararlanarak çözümleme önerisinde bulunur.

Popüler kültür , medya kültürü, tüketim kültürü olarak sıralayabileceğimiz birçok kavram aslında toplumların yönlendirilmesi, bağımlı hale getirilmesi ve kendi geleneklerinin yerine farklı gelenekleri üstlenmesine yönelik koşullar olarak yorumlanabilir. Ortak olmayan bilgi, kültür ve değerleri anlayabilmek iletişim frekanslarında doğru yolda ilerlemek adına kavramsallaştırılan tüm

somu ve soyut ilkeleri görmek ile bakmak arasındaki farkındalık görsel kültür eğitimi ile mümkün olacaktır.

Bu nedenle arındırılmış görsel imgelerden, sadece görmemizi istenilenden değil gerçeğini araştırmak için, görüntüler yoluyla elde edilen estetik deneyimlerin, öğrencilere bir dünya görüşü ve kimliği kazandırması açısından, görsel kültür uygulamalarının öğretim programlarında zenginleştirilerek verilmesi gerekmektedir. Görsel kültürü anlama ve yorumlama becerisi kazanan bireylerin eleştirel sorgulama kapasitelerini arttığı, analiz, yorumlama ve içerik yönünden imge,sembol ve görüntülere yanıt verme tutumlarının olumlu yönde ivme kazanacağı düşünülmektedir.

Çünkü görme üzerine kurulan sanat eğitiminde, görsel kültüre yönelik dokümanların, görmezden gelinemeyeceği son derece açıktır. Görsel imgelerin çokça kullanıldığı görsel sanatlar eğitimi görsel kültür çalışmaları için diğer disiplinlerden daha avantajlı konumdadır. Çünkü sanat eğitimcileri kültürel sınıfın birer üyeleridir ve güzel sanatlar yoluyla öğretirken aslında kendi zamanlarının günlük estetik hegemonyasından etkilenmektedir (Tavin, 2009a). Bu durum günlük kültürel- estetik deneyimler üzerine öğrencilerle bir diyalog oluşturulmaları gerekliliğini ortaya koymaktadır. Çünkü karşımızda ağ kuşağı olarak anılan ve dijital medya ile büyümüş yeni bir neslin varlığı söz konusudur. Bu dijital çağın öğrencilerinin de günlük estetik deneyimleri üzerine yetişkinlerden daha fazla bilgi geliştirebilecekleri son derece açıktır. Özellikle televizyon programları, bilgisayar oyunları gibi özel alanları daha sofistike kavradıkları araştırmalarla ortaya konulmaktadır (Tavin, 2009b).

Özellikle görsel kültür öğretimi ve farkındalıklarının yaratılması ile evrensel çeşitlilik ve farklılıklara karşı duyarlılığı artırmak yönünde etkili görsel okuma becerilerinin kazanılabilir.

Görsel Sanatlar eğitiminde eğitimcilerin farklı öğrenme alanları (görsel biçimlendirme, görsel kültür, müze bilinci) ile bilişim teknolojileri ve medya kültürü kapsamında ders süreçlerinde öğrencilere görsel imge ve görüntüler üzerinde anlam, yorum üretme konusunda yardımcı olmaları sağlanmalıdır. Görsel sanatlar eğitiminde yetenek ve becerilerin geliştirilmesinin yanı sıra duyu ve algıların eğitilmesi ve geliştirilmesi görsel kültür eğitimi ile mümkün olacaktır. Bu anlamda görsel sanatlar öğretmenlerinin dijital platformda ve sanat ve arkeoloji müzelerinden yararlanmak medya okuryazarlığı bilincinin geliştirilmesi gereklidir.

Görsel kültür kuramının bireylere kazandırılmasıyla hayat görüşleri, okuma alışkanlıkları, eleştirel düşünme becerileri sorgulama ve üretme yetenekleri hakkında bilgi ve farkındalık yaratılacaktır.

Geleceğin meslekleri, medya uzmanlığı, endüstriyel tasarım mühendisliği, yapay zeka eğitmeni&uzmanı, sanal gerçeklik uzmanı vb. sıralanmaktadır. Geleceğimizin umut ışıkları olan bireyleri bakmak ile görmek, bilmek ile gerçek arasındaki farkı, çözüm üreten eleştirel düşünen beyinler olarak yetiştirmek ve geliştirmek gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Barnard, M. (2002). *“Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür”*. (Güliz Korkmaz, Çev.). Ankara: Ütopya Yayınevi.

Burke, P. (2003). *“Afişten Heykele Minyatürden Fotoğrafa Tarihin Görgü Tanıkları”*. (Çev. Z. Yelçe). İstanbul: Kitap Yayınevi.

Duncum, P. (2002). *“Visual Culturel Art Education: Why, What and how?”* Journal Art and design Education, 21(1), 14-23.

Ertan, G. & Sansarcı, E. (2016). *“Görsel Sanatlarda Anlam ve Algı”*. İstanbul. Alternatif Yayıncılık . 1.Baskı.

Heise, D. (2004). *“Is Visual Culture Becoming Our Canon of Art?”* Art Education. 57 (5), (September).

- Mamur, N. (2004). **Çok Alanlı Sanat Eğitiminde Ölçümleme ve Değerlendirme Yaklaşımları: Bolu İli Örneği**, *İlköğretim Online*, 3(2), 1-18, [Online]: [Http://ilkogretim-Online.Org.Tr](http://ilkogretim-online.org.tr) Erişim:08.05.2011
- Mete, M.(2002). **“Araştırmacılar Medyayı Ölçtü”**. Bütünleşik Pazarlamada Marketing Türkiye, Yıl: 1, Sayı: 6.
- Mirzoeff, N. (1998). **“What is the Visual Culture? Visual Culture Reader”** Mirzoeff, N. (Ed.). London And New York: Routledge.
- Özsoy, V. (2003). **Görsel Sanatlar Eğitimi- Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri**, , Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Tavin, K. (2009a). **“Youth, Aesthetics and Visual Cultural Education”**. *Cultural Education. Innovation, Creativity and Youth*, 12-13 March 2009. Brussels.
- Tavin, K. (2009b). **“Engaging Visuality: Developing A University Course on Visual Culture”**, *The International Journal of the Arts in Society*, 4 (3).
- Tepecik, A. (2002). **Grafik Sanatlar**. 1. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Tezcan, M. (1984). **Sosyal ve Kültürel Değişme**. Ankara: Ankara Ü. Eğit. Bil. Fak.Yay. No:129